

שמות פרק ז-ח

(כו) ויאמר יקנך אל משה בא אל פרעה ואמרתי אליו כה אמר יקנך שלח את עמי ויעבדני: (כז) ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים: (כח) ושׂרף היאר צפרדעים ועלו ויבאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך: (כט) ובכה ובעמך ובכל עבדיך ועלו הצפרדעים: [פרק ח] (א) ויאמר יקנך אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטתך על הנהרות על היארים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים: (ב) ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים: (ג) ויעשו כן החרטמים בלטיהם ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים: (ד) ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל יקנך ויסר הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את העם ויזבחו ליקנך: (ה) ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיך לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאר תשארנה: (ו) ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי אין פיקנך אלהינו: (ז) ויסרו הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעמך רק ביאר תשארנה: (ח) ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל יקנך על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה: (ט) ויעש יקנך כדבר משה ויקמתו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות: (י) ויצברו אתם חמרים חמרים ותבאש הארץ: (יא) ויקרא פרעה כי היתה הרחקה והכבד את לבו ולא שמע אלהים כאשר דבר יקנך:

רש"י

גדול ולומר שלא אוכל לעשותו: **למתי אעתיך** לך - את אשר אעתיך לך היום על הכרתת הצפרדעים, למתי תרצה שיכרתו, ותראה אם אשלים דברי למועד שתקבע לי. אלו נאמר מתי אעתיך, היה משמע מתי אתפלל, עכשיו שנאמר למתי משמע אני היום אתפלל עליך שיכרתו הצפרדעים לזמן שתקבע עלי, אמור לאיזה יום תרצה שיכרתו. אעתיך, העתירו, והעתרתי, ולא נאמר אעתיך עתרו ועתרתי, מפני שכל לשון עתר הרבות פלל הוא, וכאשר יאמר הרבו, ארבה, והרביתי לשון מפעיל, כך יאמר, אעתיך, העתירו, והעתרתי דברים, ואב לכולם העתרתם עלי דבריכם (יחזקאל לה יג), הרביתם: (ו) **ויאמר למחר** - התפלל היום שיכרתו למחר: (ח) **ויצא ויצעק** - מיד שיכרתו למחר: (י) **חמרים חמרים** - צבורים צבורים כתרגומו דגורין גלין: (יא) **והכבד את לבו** - לשון פעול הוא, כמו (בראשית יב ט) הלוך ונסוע, וכן (מלכים ב' ג כד) והכות את מואב, (שמואל א' כב יג) ושאל לו באלהים, (מלכים א' כ לז) הכה ופצוע: כאשר דבר ה' - והיכן דבר (שמות ז ד) ולא ישמע אליכם פרעה:

(כו) **ואם מאן אתה** - ואם סרבן אתה. מאן כמו ממאן, מסרב, אלא כינה האדם על שם המפעל, כמו (איוב טז יב) שלו, (ירמיהו מח יא) ושקט, (מלכים א' כ מג) סר וזעף: **נגף את כל גבולך** - מכה, וכן כל לשון מגפה אינו לשון מיתה אלא לשון מכה, וכן (שמות כא כב) ונגפו אשה הרה, אינו לשון מיתה. וכן (ירמיהו יג טז) ובטרים יתנגפו רגליכם, (תהילים צא יב) פן תגוף באבן רגליך, (ישעיהו ח יד) ולאבן נגף: (כח) **ועלו** - מן היאור: **בביתך** - ואחר כך בבתי עבדיך. הוא התחיל בעצה תחלה (שמות א ט) ויאמר אל עמו, וממנו התחילה הפורענות: (כט) **ובכה ובעמך** - בתוך מעיהם נכנסין ומקרקרין: [פרק ח] (ב) **ותעל הצפרדע** - צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים זהו מדרשו. ופשוטו יש לומר שרוץ הצפרדעים קורא לשון יחידות. וכן (להלן יד) ותהי הכנס, הרחישה דויליר"א בלעז [רחישת כנים] ואף ותעל הצפרדע גרינויליר"א בלעז [רחישת צפרדעים]: (ה) **התפאר עלי** - כמו (ישעיהו י טו) היתפאר הגרון על החוצב בו, משתבח לומר אני גדול ממך ונט"ר בלעז [להתפאר]. וכן התפאר עלי, השתבח להתחכם ולשאול דבר

רש"י

(כו) **ויעתר אל ה'** - נתאמץ בתפלה, וכן אם בא לומר, ויעתיך היה יכול לומר ומשמע וירבה בתפלה, וכשהוא אומר בלשון ויפעל משמע וירבה להתפלל: (כז) **ויסר הערב** - ולא מתו כמו שמתו הצפרדעים, שאם מתו היה להם הנאה בעורות:

שמות פרק ח

(כו) **ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל יקנך**: (כז) **ויעש יקנך כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד**:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.
לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

דברים רבה (וילנא) פרשה ב

[א] ... א"ר יוחנן עשרה לשונות נקראת תפלה ואלו הן, שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה, ביצור, קריאה, ניפול, ופילול, ותחנונים, שועה צעקה, שנאמר (שמות ב) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו וגו', נאקה דכתיב (שמות ב') וישמע אלקים את נאקתם, רנה ופגיעה דכתיב (ירמיה ז) אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי, ביצור וקריאה דכתיב (תהלים יח) בצר לי אקרא ה', ניפול, דכתיב ואתנפל לפני ה', פילול, דכתיב (תהלים קו) ויעמוד פנחס ויפלל, ותחנונים דכתיב ואתחנן אל ה' ומכולן לא נתפלל משה אלא בלשון תחנונים, אמר רבי יוחנן מכאן אתה למד שאין לבריה כלום אצל בוראו שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים, אמר רבי לוי למה לא בא משה אלא בלשון תחנונים, המשל אומר הוי זהיר שלא תתפס מקום דבורך, כיצד כך אמר הקב"ה למשה (שמות לג) וחנותי את אשר אחון אמר לו מי שיש לו בידי ורחמתי במדת רחמים אני עושה עמו, ומי שאין לו בידי וחנותי במתנת חנם אני עושה עמו, ובשעה שהיה משה מבקש ליכנס לארץ ישראל אמר לו הקדוש ברוך הוא רב לך אמר לפניו רבונו של עולם לא כך אמרת לי כל מי שאין לו בידי וחנותי במתנת חנם אני עושה עמו, עכשיו איני אומר שמתבקש לי אצלך מאומה אלא חנם עשה עמי מנין ממה שקרינן בענין ואתחנן אל ה'.

שפת אמת לפרשת שמות [שנת תרנ"ג]

שמעתי מפי מו"ז ז"ל כי כל הלשונות שכי' במכות ויצעק משה ויעתר כו'. הוא כי ע"י עשרה מכות ניתקנו עשרה לשונות של תפלה כו'. והוא כענין הנ"ל שהדיבור הי' בגלות והי' צריך תיקון. לכן צריכין לסמוך גאולה לתפלה. כי ע"י יצ"מ נפתח פיהן של ישראל. וז"ש אי' שפתי תפתח. וקבעוהו בין גאולה לתפלה כי זה תכלית הגאולה להיות פתיחת פיהם של בני"י. לכן איתא דבשבת א"צ לסמוך גאולה לתפלה כי השבת עצמו הוא בחי' הגאולה ונפתח בו פיהם של בני"י כי שבת סהדותא איקרי :